

Bruxelles, 24. veljače 2026.
(OR. en)

6659/26

MI 175
COMPET 231

POP RATNA BILJEŠKA

Od: Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine
DEPREZ

Datum primitka: 20. veljače 2026.

Za: Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije

Br. dok. Kom.: COM(2026) 86 final

Predmet: IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I
ODBORU REGIJA
o provedbi Direktive 2005/36/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7.
rujna 2005. o priznavanju stručnih kvalifikacija

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2026) 86 final.

Priloženo: COM(2026) 86 final

Bruxelles, 20.2.2026.
COM(2026) 86 final

**IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM
GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

**o provedbi Direktive 2005/36/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. rujna 2005. o
priznavanju stručnih kvalifikacija**

{SWD(2026) 64 final}

SADRŽAJ

1. Kontekst politike: mobilnost radne snage i vještina u kontekstu njihova nedostatka	4
2. Direktiva o priznavanju stručnih kvalifikacija ključna je potpora mobilnosti na jedinstvenom tržištu	6
3. Opće korisničko iskustvo.....	9
3.1. Dostupnost i razmjena informacija	9
3.2. Sustavi priznavanja	11
3.2.1. Opći sustav priznavanja.....	11
3.2.2. Automatsko priznavanje na temelju radnog iskustva.....	13
3.2.3. Automatsko priznavanje na temelju minimalnih uvjeta osposobljavanja.....	14
4. Uzajamno povjerenje i administrativna suradnja ključni su za funkcioniranje regulatornog okvira	17
4.1. Obavijesti.....	17
4.2. Mehanizam upozoravanja.....	18
4.3. Ažuriranja sustava automatskog priznavanja na temelju minimalnih uvjeta osposobljavanja.....	19
5. Digitalizacija.....	21
6. Zaključci.....	22

Za učinkovito funkcioniranje jedinstvenog tržišta presudna je sloboda kretanja i rada kvalificiranih stručnjaka u svim sektorima i svih razina kompetencija gdje god su njihove vještine potrebne. Europska konkurentnost oslanja se na snagu i cjelovitost jedinstvenog tržišta, koje je i dalje okosnica gospodarstva EU-a. Međutim, potpuno integrirano tržište ne može učinkovito funkcionirati bez omogućivanja mobilnosti ljudi i slobodnog kretanja vještina. Zbog toga je predsjednica von der Leyen u svojim političkim smjernicama najavila da će Komisija predložiti Inicijativu za prenosivost vještina kako bi se vještina stečena u jednoj zemlji priznavala u drugoj. U Strategiji za jedinstveno tržište iz 2025. također se pridaje važnost profesionalnoj mobilnosti te se priznavanje stručnih kvalifikacija utvrđuje kao jedna od najvećih prepreka slobodnom kretanju usluga i radnika u EU-u. Mogućnost prekograničnog kretanja stručnjaka i priznavanja njihovih kvalifikacija ključna je za njihov napredak, pristup poduzeća potrebnim talentima, širenje inovacija i povećanje produktivnosti.

Nadležna tijela države članice moraju formalno priznavati kvalifikacije samo ako je pristup profesiji u toj zemlji reguliran¹. Reguliranje profesija ostaje u nadležnosti država članica u skladu s ograničenjima prava EU-a, uključujući načela nediskriminacije i proporcionalnosti. U EU-u je trenutačno regulirano više od 5700 profesija², uz znatne razlike među državama članicama. Prema najnovijim dostupnim procjenama, otprilike 22 % zaposlenih u EU-u radi u reguliranoj profesiji³. Opravdana i razmjerna regulativa može imati važnu ulogu u podupiranju ciljeva javne politike te zaštititi potrošača, javnosti, javne sigurnosti, zdravlja i okoliša. Međutim, različiti zahtjevi za pristup reguliranim profesijama u EU-u mogu ograničiti prekograničnu profesionalnu mobilnost.

Direktiva o priznavanju stručnih kvalifikacija⁴ i dalje ima presudnu ulogu u ostvarivanju te mobilnosti za radnike i samozaposlene osobe, uz istodobnu zaštitu ciljeva od općeg interesa kao što su kvaliteta usluga i javna sigurnost. U njoj se utvrđuju pravila postupka priznavanja stručnih kvalifikacija u državama članicama⁵, čime se stručnjacima omogućuje pristup reguliranim profesijama i njihovo

---

¹ U smislu članka 3. stavka 1. točke (a) Direktive 2005/36/EZ, kako je izmijenjena.

² [Baza podataka reguliranih profesija.](#)

³ Vidjeti [Komunikaciju Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o preporukama za reformu regulative u području profesionalnih usluga \(COM\(2016\) 820 final\).](#)

⁴ Direktiva 2005/36/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. rujna 2005. o priznavanju stručnih kvalifikacija (dalje u tekstu: Direktiva) donesena je radi konsolidacije nekoliko ranijih instrumenata za priznavanje stručnih kvalifikacija u cijelom EU-u. Nakon što je prenesena u nacionalno zakonodavstvo do listopada 2007., doživjela je nekoliko važnih izmjena kako bi se modernizirala i prilagodila promjenjivim okolnostima u području profesija i njihove regulative. Najvažnija reforma donesena je 2013. i provedena do 2016. uvođenjem europske strukovne iskaznice, mehanizma upozoravanja, pojednostavnjenog postupka priznavanja i mogućnosti djelomičnog pristupa za prekogranične stručnjake. Nakon te revizije sustav je postao fleksibilniji jer je Komisija ovlaštena i za donošenje delegiranih i provedbenih akata. Naknadni delegirani i provedbeni akti omogućili su redovito ažuriranje Direktive, što je pridonijelo održavanju povjerenja u sustav i slobodnom kretanju unutar jedinstvenog tržišta EU-a, a ujedno zaštitilo kvalitetu usluga i javnu sigurnost.

⁵ Pravila iz Direktive 2005/36/EZ, kako je izmijenjena s vrlo ograničenim prilagodbama, primjenjuju se i na Island, Lihtenštajn i Norvešku na temelju Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru. Određena pravila iz Direktive 2005/36/EZ primjenjuju se i na Švicarsku na temelju Sporazuma o slobodnom kretanju osoba između EU-a i Švicarske. Ovo izvješće konkretno obuhvaća provedbu Direktive u državama članicama EU-a.

trajno, privremeno ili povremeno obavljanje u drugoj državi članici. Redovito donošenje odluka o priznavanju u skladu s pravilima Direktive potvrđuje njezin doprinos profesionalnoj mobilnosti. Mnoge odluke o priznavanju odnose se na deficitarna zanimanja u ključnim sektorima s velikom potražnjom za kvalificiranom radnom snagom, kao što su zdravstvena skrb i obrazovanje. Da nema Direktive, situacija s kojom se suočavaju medicinske sestre za opću zdravstvenu njegu, liječnici, nastavnici, arhitekti, električari, vodoinstalateri i mnogi drugi stručnjaci koji žele da se njihove kvalifikacije priznaju u drugoj državi bila bi još složenija i morali bi se snalaziti u različitim nacionalnim pravilima i postupcima priznavanja. Pravno obvezujućim i usklađenim okvirom kojim se uređuju postupci priznavanja u cijelom EU-u, Direktiva omogućuje lakši pristup prednostima jedinstvenog tržišta za regulirane i strukovne profesije koje su važne za konkurentnost EU-a.

Međutim, iskustvo stručnjaka koji se moraju snalaziti unutar postojećeg regulatornog okvira pokazuje da je priznavanje često složen i dugotrajan proces. Iako su temelji okvira u osnovi dobri, dugotrajni postupci, neujednačena digitalizacija nacionalnih procesa i postupaka te strogi zahtjevi u pogledu dokumentacije mogli bi negativno utjecati na njegov potencijal. Dionici pozdravljaju postignuća Direktive, ali ističu da bi pojednostavnjenje, transparentnost i digitalna transformacija ponovno trebali biti u prvom planu kako bi se zadovoljile potrebe današnje mobilne radne snage. U tematskom izvješću o priznavanju stručnih kvalifikacija u EU-u iz 2024. Europski revizorski sud napomenuo je i da je u primjeni Direktive u državama članicama bilo nedostataka, uključujući nepostojanje elektroničkih postupaka, nedovoljne i nedosljedne informacije za javnost, skupe i složene postupke te nedostatke u primjeni mehanizma upozoravanja za zaštitu sigurnosti pacijenata i potrošača.

U ovom se izvješću ocjenjuje provedba Direktive. Njime se ispunjava obveza Komisije iz članka 60. stavka 2. Direktive da svakih pet godina objavi izvješće o njezinoj provedbi⁶. Ovo izvješće o provedbi, s fokusom na razdoblje 2020. – 2024.⁷, ima za cilj utvrditi nedostatke, probleme i izazove u provedbi Direktive u trenutačnom kontekstu politike. Konkretnije, u izvješću se razmatra kako Direktiva olakšava mobilnost stručnjaka na jedinstvenom tržištu (odjeljak 2.) te mogućnosti poboljšanja

---

⁶ Neki podaci obuhvaćaju razdoblje 2018. – 2023. iz sljedećih razloga: kako bi se omogućila bolja usporedba s prethodnim godinama jer se u razdoblju pandemije bolesti COVID-19 smanjio broj odluka o priznavanju te zato što podaci o odlukama o priznavanju za 2024. još nisu u potpunosti dostupni jer su države članice obvezne dostavljati takve statističke podatke Komisiji jednom godišnje i to često čine u drugoj polovini sljedeće godine jer ih prvo moraju prikupiti od nadležnih tijela.

⁷ Komisija je 11. svibnja 2020. objavila [najnovije izvješće o provedbi](#), zajedno s [popratnim radnim dokumentom službi Komisije](#). To izvješće o provedbi obuhvaćalo je razdoblje od pet godina (2014. – 2019.) i u središtu su bili novi elementi iz Direktive 2013/55/EU, uključujući europsku strukovnu iskaznicu, modernizaciju znanja, vještina i kompetencija za sektorske profesije, zajednička načela osposobljavanja i poseban program usavršavanja rumunjskih medicinskih sestara. U izvješću o provedbi iz 2020. zaključeno je da je pravni okvir na temelju Direktive o priznavanju stručnih kvalifikacija olakšao mobilnost stručnjaka u državama članicama i da se provedba poboljšala zahvaljujući Komisijinih mjerama. Međutim, u izvješću je istaknuto i nekoliko problematičnih područja, uključujući postupovne zahtjeve kojima se podnositeljima zahtjeva nameće znatno administrativno i financijsko opterećenje te nedostatke u radu nacionalnih jedinstvenih kontaktnih točaka i mehanizma upozoravanja.

ukupnog korisničkog iskustva u okviru različitih sustava priznavanja (odjeljak 3.). Analizira se i kako se pravnim okvirom potiče povjerenje i administrativna suradnja među relevantnim tijelima u državama članicama (odjeljak 4.) te u kojoj se mjeri digitalni alati upotrebljavaju za potporu postupovnim aspektima okvira (odjeljak 5.). Izvješće se temelji na analizi postojećih podataka i opsežnim savjetovanjima s dionicima, u kojima su sudjelovali članovi skupine koordinatora za priznavanje stručnih kvalifikacija⁸ te nadležna tijela, regulatorna tijela, strukovna udruženja, civilno društvo, socijalni partneri i građani⁹.

1. Kontekst politike: mobilnost radne snage i vještina u kontekstu njihova nedostatka

Nakon pandemije bolesti COVID-19 tržište rada EU-a brzo se oporavilo i premašilo rezultate prije pandemije, što je dovelo do rekordno niskih stopa nezaposlenosti. Postupno usporavanje rasta zaposlenosti koje je započelo 2022. nastavilo se u prvoj polovini 2025., ali EU je trenutačno na dobrom putu da ostvari glavni cilj u pogledu zapošljavanja od 78 % do 2030.¹⁰ Uz manje fluktuacije, stagnacija proširene radne snage na tržištu rada u EU-u stalno se smanjuje, s 18,6 % u 2015. na rekordno nisku razinu od 10,9 % u drugom tromjesečju 2025.¹¹

Istodobno, nedostatak radne snage i vještina i dalje je velik problem u cijelom EU-u. Iako se smanjio u odnosu na vrhunac zabilježen 2022., prema povijesnim je standardima i dalje visok te ugrožava konkurentnost EU-a u globalnom gospodarstvu¹². Nedostatak posebno utječe na mala i srednja poduzeća (MSP-ove). Posebno je izražen u administrativnim službama i službama za potporu, profesionalnim, znanstvenim i tehničkim aktivnostima, uslugama prijevoza, uslugama smještaja i hrane, sektoru izgradnje te sektoru informacija i komunikacija. Većina zemalja navodi kritičan nedostatak radne snage i vještina u području informacijskih i komunikacijskih tehnologija, zdravstvene skrbi i prijevoza (npr. profesionalni vozači). U doglednoj je budućnosti izvjestan nedostatak radne snage i vještina zbog strukturnih čimbenika kao što su demografske promjene i potražnja za vještinama u okviru digitalne i zelene tranzicije te loši radni uvjeti u nekim sektorima. Zbog ubrzane digitalizacije i primjene umjetne inteligencije za mnoga će radna mjesta biti potrebni novi, prilagođeni ili poboljšani skupovi vještina, što bi moglo dovesti do još većeg nedostatka radne snage u slučaju nedostatne ponude odgovarajuće osposobljenih stručnjaka.

Istodobno, prekvalificiranost je i dalje trajna strukturna značajka tržišta rada EU-a. Iako se razina tercijarnog obrazovanja u EU-u stalno povećava, mnogi stručnjaci ne iskorištavaju svoje vještine na najbolji mogući način, posebno pri prekograničnom

---

⁸ Skupina koordinatora za priznavanje stručnih kvalifikacija osnovana je Odlukom Komisije od 19. ožujka 2007. (2007/172/EZ) radi promicanja ujednačene primjene Direktive i prikupljanja svih informacija relevantnih za njezinu primjenu. Skupina se sastoji od nacionalnih koordinatora koje imenuju države članice.

⁹ Za više pojedinosti o strategiji savjetovanja i skupovima pitanja postavljenih različitim skupinama dionika vidjeti radni dokument službi priložen ovom izvješću.

¹⁰ [Prijedlog zajedničkog izvješća o zapošljavanju za 2026.](#)

¹¹ [Europska gospodarska prognoza. Jesen 2025.](#)

¹² [Prijedlog zajedničkog izvješća o zapošljavanju za 2026.](#)

kretanju¹³. To upućuje na nedovoljnu iskorištenost vještina i neučinkovitu raspodjelu radne snage.

U tom je kontekstu Unija vještina¹⁴, koju je Komisija donijela u ožujku 2025., sveobuhvatna i koordinirana strategija za jačanje konkurentnosti EU-a razvojem i optimalnim iskorištavanjem ljudskog kapitala EU-a te privlačenjem i zadržavanjem talenata, među ostalim iz trećih zemalja. Cilj je strategije razvoj vještina za kvalitetna radna mjesta i visoku kvalitetu života, među ostalim pomoću snažnih obrazovnih temelja kojima se odgovara na potrebe tržišta rada. Objedinjuje politike obrazovanja, osposobljavanja, zapošljavanja, migracija i industrije kako bi se potaknulo usavršavanje i prekvalifikacija na svim razinama i u svim sektorima, promicalo cjeloživotno učenje i riješio problem nedostatka radne snage i vještina u državama članicama. U istom se kontekstu u Komisijinu prvom prijedlogu preporuke Vijeća o ljudskom kapitalu u okviru europskog semestra poziva na hitno djelovanje kako bi se riješili strukturni izazovi povezani s ljudskim kapitalom koji mogu narušiti konkurentnost EU-a. Kako bi se riješio problem nedostatka radne snage i vještina, Komisija radi i na posebnim inicijativama za privlačenje talenata iz inozemstva, uključujući bazu talenata EU-a, prvu platformu na razini EU-a čiji je cilj olakšati međunarodno zapošljavanje i pružiti prilike tražiteljima posla iz trećih zemalja koji su zainteresirani i imaju vještine potrebne za rad u deficitarnim zanimanjima u EU-u. U kontekstu strategije EU-a za viznu politiku Komisija je predstavila i Preporuku Komisije o privlačenju talenata iz inozemstva, usmjerenu na studente, istraživače, visokokvalificirane radnike, inovativne poduzetnike i osnivače *start-up* poduzeća.

Prenosivost vještina također ima središnju ulogu u Uniji vještina. Omogućivanjem priznavanja i vrednovanja sposobnosti i kvalifikacija radnika preko granica te među sektorima i sustavima učenja osigurava se slobodno kretanje pojedinaca na jedinstvenom tržištu bez gubitka vrijednosti njihovih vještina. Time se potiče mobilnost radne snage, poboljšava raspodjela vještina i ublažava neusklađenost regionalnih i sektorskih vještina.

Direktiva je ključan instrument u paketu mjera EU-a za olakšavanje mobilnosti radi pristupa reguliranim profesijama na jedinstvenom tržištu. Direktiva (EU) 2018/958 o ispitivanju proporcionalnosti djeluje kao preventivni filter kojim se od država članica zahtijeva da provedu ispitivanje proporcionalnosti prije donošenja novih i izmjena postojećih propisa o profesijama kako bi se osiguralo da su nediskriminirajući, nužni i razmjerni ciljevima. S druge strane, Direktiva o priznavanju stručnih kvalifikacija pruža sveobuhvatan regulatorni okvir za uređivanje uzajamnog priznavanja stručnih kvalifikacija u državama članicama kad god su zakonom propisane posebne kvalifikacije za obavljanje profesionalnih djelatnosti. Konkretnije, Direktivom se uspostavlja automatsko priznavanje za određene sektorske profesije s usklađenim minimalnim uvjetima osposobljavanja i, za određene vrste trgovinskih i komercijalnih djelatnosti, na temelju radnog iskustva, kao i jasna pravila o ocjenjivanju i priznavanju stručnih kvalifikacija stečenih u drugim državama članicama EU-a za

---

¹³ Stopa prekvalificiranosti osoba rođenih u drugoj državi članici 2024. iznosila je 30,3 % u usporedbi s 20,2 % osoba rođenih u zemlji rada. Izvor: [Eurostat, Statistički podaci o integraciji migranata.](#)

¹⁴ [Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Unija vještina \(COM\(2025\) 90 final\).](#)

pristup svim reguliranim profesijama. Direktivom se propisuju i postupovni rokovi te promiče suradnja između nacionalnih kontaktnih točaka i nadležnih tijela u državama članicama. Tim se mehanizmima zajedno nastoji osigurati pravedno, dosljedno i pravodobno priznavanje stručnih kvalifikacija u cijelom EU-u.

Kako bi se radnicima i poduzećima omogućilo da u potpunosti iskoriste potencijal profesionalne mobilnosti na jedinstvenom tržištu, u Komunikaciji Komisije o Uniji vještina najavljena je Inicijativa za prenosivost vještina, kao dio šireg paketa za pravednu mobilnost radne snage koji će se donijeti 2026. i čiji je cilj olakšati ostvarivanje prava na slobodno kretanje radnika i usluga. Taj će paket uključivati i prijedloge za europsku propusnicu socijalne sigurnosti, snažniji mandat Europskog nadzornog tijela za rad i mjere za daljnju modernizaciju i pojednostavnjenje te bolju provedbu pravila i praksi u području mobilnosti radne snage, kako su preporučili i dionici koji su sudjelovali u nedavnom dijalogu o provedbi pravedne mobilnosti radne snage s izvršnom potpredsjednicom Mînzatu. Ovo izvješće o provedbi Direktive informativni je doprinos Inicijativi za prenosivost vještina ocjenom ukupnog funkcioniranja regulatornog okvira koji se primjenjuje na priznavanje stručnih kvalifikacija u kontekstu reguliranih profesija te utvrđivanjem ključnih nedostataka u provedbi i mogućih područja za daljnja poboljšanja.

2. Direktiva o priznavanju stručnih kvalifikacija ključna je potpora mobilnosti na jedinstvenom tržištu

Direktiva je temeljni stup funkcioniranja jedinstvenog tržišta. Njome se stručnjacima koji su stručne kvalifikacije stekli u jednoj državi članici osiguravaju postupci za priznavanje kvalifikacija, a time i pristup istoj reguliranoj profesiji i njezino obavljanje u drugoj državi članici, pod istim uvjetima kao i državljanima te države članice.

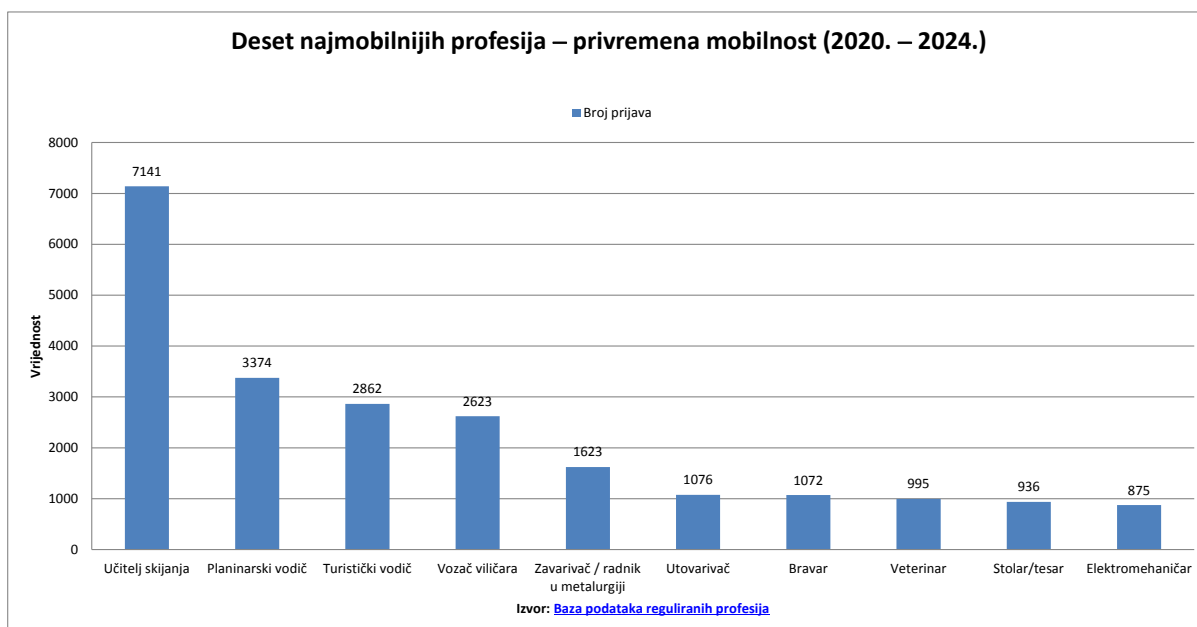
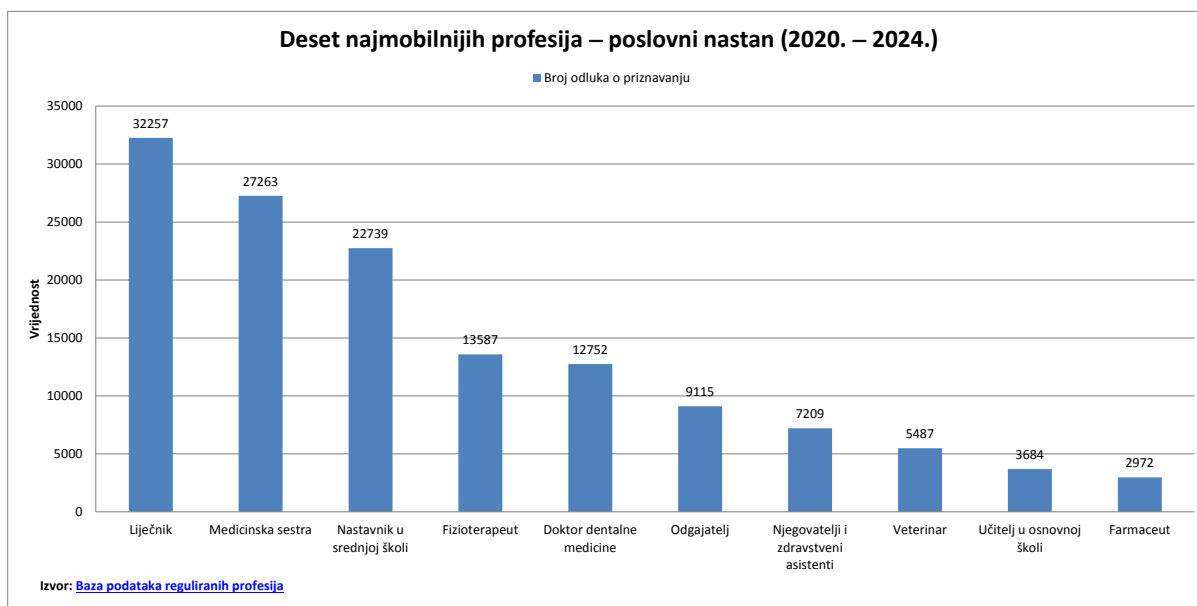
Općenito govoreći, Direktivom se predviđaju tri glavna sustava priznavanja. Osim automatskog priznavanja za sektorske profesije na temelju minimalnih uvjeta osposobljavanja, postoji automatsko priznavanje na temelju radnog iskustva za određene profesije u obrtničkom, trgovačkom i industrijskom sektoru te takozvani opći sustav priznavanja za sve druge regulirane profesije uz ograničene iznimke. Pravila i postupci koji se primjenjuju u svakom od ta tri sustava razlikuju se.

Dokazano je da se Direktivom olakšava mobilnost stručnjaka, za poslovni nastan te za privremeno i povremeno pružanje usluga¹⁵. Kako su potvrdili dionici, njezini glavni elementi i dalje su relevantni u trenutnom socioekonomskom

---

¹⁵ Slobodno kretanje usluga obuhvaća dvije temeljne slobode sadržane u odredbama UFEU-a (članci 49. i 56.). Poslovni nastan odnosi se na stručnjaka koji se seli u drugu državu članicu radi trajnog ili stalnog obavljanja djelatnosti, za što je potrebno da zemlja domaćin službeno prizna njegove kvalifikacije kako bi mogao obavljati djelatnost pod profesionalnim nazivom zemlje domaćina. S druge strane, privremeno pružanje usluga primjenjuje se kad stručnjak koji već ima poslovni nastan u matičnoj zemlji povremeno ili vremenski ograničeno pruža privremene usluge u drugoj državi pod svojim profesionalnim nazivom iz matične države. U slučaju privremenog pružanja usluga stručnjak mora podnijeti samo prethodnu godišnju prijavu, a ne i zahtjev za prethodno priznavanje stručnih kvalifikacija, osim za profesije koje utječu na javno zdravlje i sigurnost.

okruženju. Unatoč ograničenjima mobilnosti uvedenima zbog pandemije bolesti COVID-19, od 2020. do 2024. države članice EU-a donijele su oko 185 000 odluka o priznavanju stručnih kvalifikacija u svrhu poslovnog nastana¹⁶. Više od 83 % tih odluka bilo je pozitivno¹⁷, a više od 140 000 odnosilo se na profesije u ključnim sektorima kao što su obrazovanje i zdravstvo. U istom je razdoblju oko 40 000 stručnjaka podnijelo prijave o privremenom i povremenom pružanju usluga u drugoj državi članici EU-a. U samo oko 5 % tih slučajeva pružateljima usluga nije bilo dopušteno pružanje usluga, zbog zdravstvenih i sigurnosnih razloga.

¹⁶ U razdoblju 2016. – 2019. doneseno ih je 230 000. Baza podataka reguliranih profesija sadržava detaljnije statističke raščlambe prema zemlji, razdoblju, sustavu priznavanja i generičkim nazivima profesija. Dostupna je na sljedećoj poveznici: [Baza podataka reguliranih profesija](#).

¹⁷ Pozitivne odluke izračunavaju se kao postotak zbroja pozitivnih odluka, negativnih odluka, odluka kojima se određuje razdoblje prilagodbe i odluka protiv kojih je podnesena žalba.

Zanimanja na koja se primjenjuje automatsko priznavanje, bez obzira na to temelji li se ono na minimalnim uvjetima osposobljavanja ili radnom iskustvu, među onima su za koja je prijavljen iznimno velik nedostatak radne snage. Prema najnovijem izvješću Europske službe za zapošljavanje (EURES) o manjku i višku radne snage¹⁸, stručnjaci za zdravstvenu njegu, liječnici opće prakse i specijalisti, farmaceuti i stomatolozi među najraširenijim su deficitarnim zanimanjima po broju zemalja i visokoj stopi raširenosti. U kontekstu Direktive sustav automatskog priznavanja na temelju minimalnih uvjeta osposobljavanja obuhvaća medicinske sestre za opću zdravstvenu njegu, osnovno medicinsko osposobljavanje i osposobljavanje liječnika opće prakse te 56 kvalifikacija liječnika specijalista. Isto vrijedi i za osnovne i specijalističke kvalifikacije doktora dentalne medicine i farmaceuta. Najraširenija deficitarna zanimanja u EU-u uključuju i mnoga komercijalna, obrtnička i industrijska zanimanja na koja se primjenjuje automatsko priznavanje na temelju radnog iskustva, kao što su radnici u metalurgiji, građevinski radnici, inženjeri i inženjerski tehničari. To pokazuje da postojeći okvir pravila već koristi mogućnost automatskog priznavanja za promicanje mobilnosti upravo tamo gdje je najpotrebnija.

Dionici su općenito izrazili zadovoljstvo glavnim elementima Direktive. Općenito govoreći, mobilni građani i poduzeća prepoznaju da se utvrđivanjem zajedničkih pravila smanjuje nesigurnost za stručnjake koji žele raditi u drugoj državi članici i osigurava strukturirani postupak priznavanja. Iako dionici ističu probleme koji u određenim slučajevima mogu spriječiti ostvarivanje punog potencijala Direktive i naglašavaju potrebu za poboljšanjima, ne dovode u pitanje njezinu nužnost, relevantnost ni koristi. Ipak pozivaju na smanjenje prepreka mobilnosti i jednostavnije postupke priznavanja, među ostalim primjenom digitalnih alata, što je potpuno u skladu s ciljevima Direktive i njezinom provedbom¹⁹.

Komisija je nastavila provoditi Direktivu u razdoblju 2020. – 2025. S obzirom na važnost ujednačene primjene, mnoge su se države članice²⁰ u tom razdoblju suočile s novim postupcima zbog povrede prava zbog neusklađenosti s različitim aspektima Direktive. To je uključivalo 22 slučaja nepravilne provedbe članka 7. stavka 4. Direktive 2005/36/EZ s prethodnim provjerama stručnih kvalifikacija propisanih za povremeno i privremeno pružanje usluga za profesije koje nisu obuhvaćene njezinim područjem primjene. Kako je izvršna potpredsjednica Mīnzatu istaknula u godišnjem izvješću o napretku u pojednostavnjenju i provedbi za 2025., te su provedbene mjere ključne za uklanjanje nerazmjernih administrativnih prepreka i izravnu potporu širem cilju

---

¹⁸ [Izvješće EURES-a o manjku i višku radne snage za 2024.](#)

¹⁹ U poglavlju 10. radnog dokumenta službi Komisije pruža se bolji uvid u stajališta različitih dionika na koje se odnosi Direktiva, pri čemu se posebno ističu područja za koja smatraju da se mogu dodatno poboljšati.

²⁰ Europska komisija u tom je razdoblju pokrenula 30 novih postupaka zbog povrede prava: 22 predmeta zbog pogrešne primjene članka 7. stavka 4. Direktive 2005/36/EZ protiv AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EL, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LU, LV, MT, NL, PL, RO, SE i SI; i osam predmeta koji obuhvaćaju različita pitanja na temelju Direktive 2005/36/EZ: dva predmeta otvorena su protiv EL, a preostalih je šest otvoreno protiv BE, CY, DE, ES, IE i MT.

Komisije da se poboljša profesionalna mobilnost i osigura dosljedna provedba prava EU-a u svim državama članicama²¹.

Komisija je nastavila i s postupcima zbog povrede prava zbog nepravilnog prenošenja različitih aspekata izmijenjene Direktive, koji su pokrenuti u dvije serije, 2018. i 2019. Prvim skupom postupaka zbog povrede prava, pokrenutim 2018., obuhvaćena su nova pitanja ključna za funkcioniranje revidirane Direktive, a to su nova europska strukovna iskaznica, mehanizam upozoravanja, djelomičan pristup profesionalnoj djelatnosti, proporcionalnost zahtjeva o poznavanju jezika i uspostava centara za pomoć. Osim toga, Komisija je skrenula pozornost na transparentnost i proporcionalnost regulatornih prepreka profesionalnim uslugama nakon preporuka za reformu u području profesionalnih usluga²². Drugim skupom postupaka zbog povrede prava, pokrenutim 2019., obuhvaćena je usklađenost s pravilima o slobodi poslovnog nastana, slobodi pružanja usluga, profesijama na koje se primjenjuje automatsko priznavanje na temelju usklađenih minimalnih uvjeta osposobljavanja, dokumentaciji i formalnostima, priznavanju stručnog pripravničkog staža i administrativnoj suradnji. Iako je taj rad na osiguravanju primjene bio usmjeren na glavne izmjene uvedene u Direktivi 2013/55/EU o izmjeni Direktive 2005/36/EZ²³, odnosio se i na cjelokupnu provedbu revidirane direktive u nacionalnim pravnim okvirima.

Većina problema neusklađenosti koje je Komisija istaknula u vezi s prenošenjem Direktive u nacionalne pravne okvire država članica već je riješena. U razdoblju 2020. – 2024. smanjio se broj neriješenih postupaka zbog povrede prava pokrenutih u razdoblju 2018. – 2019.: tri postupka zaključena su 2020., četiri 2021., devet 2023. i još dva 2024. Osmam je država članica²⁴ 2025. još uvijek imalo postupke u tijeku. U dva predmeta zbog povrede prava donesene su presude Suda Europske unije²⁵.

3. Opće korisničko iskustvo

3.1. Dostupnost i razmjena informacija

Funkcioniranje sustava za priznavanje stručnih kvalifikacija unutar EU-a ovisi o dostupnosti relevantnih informacija. Razmjena informacija među državama članicama ključna je za potporu administrativnoj suradnji. Jasno razumijevanje i učinkovito širenje informacija o nacionalnom reguliranju profesija, stručnom

---

²¹ [Godišnje izvješće izvršne potpredsjednice Mīnzatu o napretku u pojednostavnjenju i provedbi za 2025., rujan 2025.](#)

²² [Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o preporukama za reformu regulative u području profesionalnih usluga, COM\(2016\) 820 final.](#)

²³ Direktivom 2013/55/EU o izmjeni uvedeno je nekoliko velikih izmjena Direktive 2005/36/EZ, uključujući uvođenje europske strukovne iskaznice i mehanizma upozoravanja, upotrebu Informacijskog sustava unutarnjeg tržišta i koncept djelomičnog pristupa.

²⁴ Iz prve skupine predmeta postupci su i dalje službeno otvoreni protiv BE, DE, EL, HR i SK (dva su u postupku zatvaranja), a iz druge skupine protiv BE, CZ (sudska presuda), DE, ES, SK (sudska presuda).

²⁵ Pojednosti o provedbi Direktive u ocijenjenom razdoblju mogu se pronaći u poglavlju 9. radnog dokumenta službi Komisije.

obrazovanju i osposobljavanju, dokaza o stručnim kvalifikacijama potrebnima za pristup određenoj profesiji, podataka za kontakt nadležnih tijela, ponašanja i iskustva ključno je i kako bi se građanima omogućilo ostvarivanje prava koja su im dodijeljena Direktivom i nacionalnim provedbenim okvirima.

Direktivom se utvrđuje nekoliko mjera kako bi se osigurala dobra informiranost dionika i lak pristup relevantnim informacijama o priznavanju stručnih kvalifikacija. Jedna je od ključnih mjera uspostava nacionalnih centara za pomoć²⁶ kao primarnih kontaktnih točaka za stručnjake i nadležna tijela koji traže smjernice i informacije. Pružaju potporu podnositeljima zahtjeva tako što ih informiraju o postupku priznavanja, pomažu im razumjeti zahtjeve i savjetuju ih o pravima i obvezama u skladu s pravom EU-a i nacionalnim pravom. Potiču i suradnju među nadležnim tijelima, čime se olakšava uzajamna pomoć i razmjena informacija.

Centri za pomoć pokazali su se kao vrijedan izvor informacija za Komisiju o problemima s kojima se mobilni stručnjaci često susreću. Jedan je od prijavljenih problema koji pokazuje važnost informiranja ograničeno razumijevanje dostupnosti i svrhe europske strukovne iskaznice, kojom se omogućuje pojednostavnjeno i brže elektroničko priznavanje određenih reguliranih profesija²⁷. Ispitanici iz nekoliko država članica primijetili su da stručnjaci često nisu upućeni da europska strukovna iskaznica postoji kao dostupna opcija²⁸. Rezultati savjetovanja pokazali su da dionici očekuju širu komunikaciju i smjernice o različitim mogućnostima za priznavanje stručnih kvalifikacija, kao i potporu kapacitetima i resurse za centre za pomoć.

Osim centara za pomoć, u Direktivi se naglašava važnost centraliziranih i dostupnih informacija na internetu. Jedinствене kontaktne točke služe kao digitalni pristupnici za dobivanje informacija o administrativnim postupcima za priznavanje stručnih kvalifikacija i povezanih profesionalnih aktivnosti. Objedinjavanjem raznih postupovnih pojedinosti u jedinstveni portal prilagođen korisnicima jedinstvene kontaktne točke omogućuju podnositeljima zahtjeva i nadležnim tijelima jednostavniju i bržu interakciju. Mobilnim građanima i nadležnim tijelima osiguravaju pristup svim potrebnim obrascima, smjernicama i zahtjevima bez potrebe za proučavanjem različitih izvora informacija, čime se promiče jednostavnost i učinkovitost.

Unatoč tim različitim mehanizmima, informacije koje se pružaju javnosti nisu uvijek jednako pouzdane i dosljedne. U tematskom je izvješću o funkcioniranju Direktive iz 2024.²⁹ Europski revizorski sud naveo, na primjer, da se popisi reguliranih profesija u nacionalnim bazama podataka ponekad razlikuju od informacija koje su države članice dostavile u EU-ovu bazu podataka o reguliranim profesijama, u kojoj

---

²⁶ Člankom 57.b stavkom 1. Direktive 2005/36/EZ utvrđuje se da svaka država članica mora odrediti centar za pomoć koji građanima i nadležnim tijelima pruža informacije i pomoć u vezi s priznavanjem stručnih kvalifikacija.

²⁷ Europska strukovna iskaznica trenutačno se primjenjuje na profesije medicinske sestre za opću zdravstvenu njegu, farmaceuta, fizioterapeuta, gorskog vodiča i posrednika u prometu nekretninama.

²⁸ Na primjer, države članice izvijestile su da iz različitih razloga ne obavješćuju uvijek podnositelje zahtjeva o mogućnosti izdavanja europske strukovne iskaznice (vidjeti odjeljak 6.1. radnog dokumenta službi Komisije).

²⁹ [Europski revizorski sud, Tematsko izvješće, Utvrđivanje stručnih kvalifikacija u EU-u, 2024.](#)

se prikupljaju informacije o svim reguliranim profesijama zajedno s njihovim posebnim zahtjevima i nadležnim tijelima u zemljama EU-a i EGP-a te Švicarskoj. U anketama provedenima za potrebe ovog izvješća utvrđene su i nedosljednosti između informacija koje su dostavile matične zemlje i zemlje domaćini. U nekoliko slučajeva ispitanici koji su tražili informacije od obiju strana dobili su proturječne ili nepotpune smjernice³⁰. Kako bi se riješio taj problem, Europski revizorski sud preporučio je Komisiji da osigura pouzdane i dosljedne informacije za javnost, u idealnom slučaju iz jedinstvenog izvora informacija na razini EU-a.

Za pitanja uređena nacionalnim pravom u skladu s pravom EU-a nadležna tijela zemlje domaćina i dalje su mjerodavni izvor informacija. Kako bi se olakšalo širenje informacija građanima, na razini EU-a trebalo bi pružiti detaljne informacije o praktičnim koracima postupaka priznavanja, zahtjevima za dokumente, naknadama i odabiru između razdoblja prilagodbe i provjere osposobljenosti kao mogućih kompenzacijskih mjera. U budućnosti veliki jezični modeli koji se temelje na umjetnoj inteligenciji mogu znatno poboljšati način traženja informacija te bi mogli postupno zamijeniti tradicionalnu informacijsku arhitekturu internetskih stranica intuitivnijim i učinkovitijim načinom na koji građani mogu pristupiti regulatornim informacijama.

3.2. Sustavi priznavanja

Iskustva mobilnih građana EU-a koji žele da im se kvalifikacije priznaju u drugoj državi članici za pristup reguliranoj profesiji ovise o primjenjivom sustavu priznavanja.

3.2.1. Opći sustav priznavanja

U skladu s općim sustavom priznavanja podnositelj zahtjeva koji se želi poslovno nastaniti u drugoj državi članici mora dostaviti niz dokumenata, uključujući dokaz o državljanstvu, stručnim kvalifikacijama i relevantnom iskustvu, ako je primjenjivo. Nadležno tijelo u državi članici domaćinu zatim pojedinačno uspoređuje kvalifikacije podnositelja zahtjeva koje mu omogućuju pristup određenoj profesiji u matičnoj državi članici s nacionalnim zahtjevima za pristup istoj profesiji u državi domaćinu. Ako ih se smatra jednakovrijednima, priznavanje se odobrava i podnositelju zahtjeva omogućuje se obavljanje djelatnosti. Ako postoje znatne razlike koje se ne mogu nadoknaditi radnim iskustvom i/ili cjeloživotnim učenjem, nadležno tijelo može zahtijevati provjeru osposobljenosti ili razdoblje prilagodbe kako bi se premostio jaz. Nakon uspješnog završetka podnositelju zahtjeva odobrava se priznanje i može zakonito obavljati profesiju u državi domaćinu.

Iako se rokovi propisani Direktivom smatraju realnima i općenito se poštuju, nekoliko čimbenika može uzrokovati kašnjenja. U skladu s člankom 51. stavkom 2. Direktive zahtjev za priznavanje u okviru općeg sustava mora se razmotriti što je prije moguće, a najkasnije četiri mjeseca nakon datuma na koji je podnositelj zahtjeva predao potpunu dokumentaciju. Na temelju analize uzorka četiriju izrazito mobilnih

---

³⁰ O tome vidjeti posebno odjeljak 8.2. radnog dokumenta službi Komisije.

zanimanja³¹, taj se rok općenito dobro poštuje. Međutim, postupak se ponekad produljuje zbog nepotpunih zahtjeva te odgođenih stručnih evaluacija ili provjera dokumenata koje provodi država članica u kojoj su kvalifikacije stečene. Kašnjenja uzrokuje i nedostatak osoblja na nacionalnoj razini za obradu zahtjeva, kao i složenost određenih zahtjeva, posebno u slučajevima u kojima se razmatraju kompenzacijske mjere³².

Postupak uključuje znatne zahtjeve u pogledu dokumenata i nije uvijek olakšan elektroničkim i/ili digitalnim alatima.³³ Prilog VII. Direktivi sadržava iscrpan popis dokumenata koje nacionalna nadležna tijela mogu zahtijevati za potrebe poslovnog nastana. Države članice općenito zahtijevaju osnovni skup dokumenata za zahtjeve za priznavanje stručnih kvalifikacija: dokaz o državljanstvu, kvalifikacijama i radnom iskustvu. Zahtjevi za detaljniju dokumentaciju, kao što su uvjerenje o nekažnjavanju, zdravstvene potvrde ili police osiguranja, znatno se razlikuju od jedne profesije i zemlje do druge. Podnositelji zahtjeva u prosjeku moraju dostaviti od pet do 10 dokumenata, što je ukupno oko 10 do 20 stranica, iako to u nekim državama članicama može biti više. Države članice sve više uvode digitalne postupke za podnošenje dokumenata, ali opseg elektroničke obrade i dalje se razlikuje, pri čemu neke zemlje upotrebljavaju djelomično digitalne sustave ili sustave u papirnatom obliku³⁴. Međutim, za profesije na koje se primjenjuje europska strukovna iskaznica digitalizirani postupak dostupan je u svim državama članicama.

Složenost postupaka priznavanja u okviru općeg sustava ovisi o stupnju sličnosti reguliranja profesija među državama članicama. Lakše je ako matična država članica i država članica domaćin na sličan način reguliraju zahtjeve za pristup određenoj profesiji. Ako se propisi znatno razlikuju ili ako profesija nije regulirana u matičnoj državi članici, ali jest u državi članici domaćinu, priznavanje je i dalje moguće, ali podnositelji zahtjeva imaju više poteškoća s prikupljanjem dokaza o svojim stručnim kvalifikacijama.

---

³¹ Kako bi se dobio precizan i usporediv doprinos tijela država članica, analiza je bila usmjerena na radiografe, srednjoškolske nastavnike, asistente u području zdravstvene skrbi i socijalne radnike. Te su četiri profesije odabrane jer pripadaju najmobilnijim profesijama obuhvaćenima općim sustavom, na temelju podataka u bazi podataka reguliranih profesija i njihovih obrazaca mobilnosti (obuhvaćaju velik broj država članica, a ne samo nekoliko).

³² Za više informacija o trajanju postupka i uzrocima mogućih kašnjenja vidjeti odjeljak 2. radnog dokumenta službi Komisije.

³³ Vidjeti odjeljak 2. radnog dokumenta službi Komisije za više informacija o vrstama dokumenata koji se traže u okviru općeg sustava priznavanja, osim dokaza o državljanstvu, kvalifikacijama i radnom iskustvu te o različitim razinama do kojih se postupak priznavanja može završiti elektroničkim putem u državama članicama.

³⁴ Uz iznimku profesija na koje se primjenjuje postupak za izdavanje europske strukovne iskaznice, dostupnost potpuno elektroničkih postupaka (osim onih na koje se primjenjuje postupak za izdavanje europske strukovne iskaznice) razlikuje se ovisno o državi članici i profesiji. Na primjer, za profesiju asistenta u području zdravstvene skrbi samo četiri države članice (DK, FI, PT i RO) nude potpuno elektronički postupak priznavanja, dok je za socijalne radnike potpuno elektronički postupak priznavanja dostupan u svim državama članicama osim u tri. Primjena dostupnih elektroničkih postupaka također se znatno razlikuje. Na primjer, dok za zanimanje radiografa mobilni građani mogu dovršiti postupak priznavanja u cijelosti elektroničkim putem u gotovo svim državama članicama, podnositelji zahtjeva u različitim državama članicama odlučuju se za elektronički postupak u vrlo različitom rasponu, od 10 % u HR do više od 95 % u IE, FI, PT, FI i DK.

Mali broj postupaka priznavanja u okviru općeg sustava završava negativnom odlukom o priznavanju³⁵. Tim se odlukama podnositeljima zahtjeva ne dopušta obavljanje odabrane profesije. Potrebna je daljnja analiza kako bi se utvrdili uzroci za te odluke, posebno kad podnositelji zahtjeva ne dostave dokaze koje zahtijeva tijelo za priznavanje. Neke negativne odluke mogle bi proizlaziti i iz strogih zahtjeva kojima se ograničava fleksibilnost prihvaćanja dokumentacije. U nekim slučajevima podnositelji zahtjeva mogu odustati od podnošenja zahtjeva ako su suočeni s dugotrajnim ili složenim postupcima. U drugima bi odluka o nedostavljanju dokumenata mogla biti povezana s nedostatkom potrebnih formalnih kvalifikacija, iskustva i/ili uvjerenja o nekažnjavanju podnositelja zahtjeva.

3.2.2. Automatsko priznavanje na temelju radnog iskustva

Priznavanje na temelju radnog iskustva uglavnom se odnosi na obrtnička, trgovačka i industrijska zanimanja u kojima ne postoje minimalni usklađeni uvjeti osposobljavanja na razini EU-a. Točnije, taj se sustav priznavanja primjenjuje na profesionalne djelatnosti navedene u Prilogu IV. Direktivi (npr. ličiocci, zidari, stolari, upravitelji ugostiteljskih objekata itd.). U okviru tog sustava kvalifikacije stručnjaka koji je stekao dostatno i provjereno iskustvo u reguliranoj profesiji u jednoj državi članici mogu se automatski priznati u drugoj državi članici bez daljnje ocjene. Podnositelj zahtjeva mora dostaviti dokaze, kao što su uvjerenja ili potvrde nadležnih tijela, kojima se dokazuje da je zakonito i stvarno obavljao profesiju tijekom propisanog razdoblja (obično od dvije do šest godina, ovisno o profesiji, radnom statusu i razini osposobljavanja). Država članica domaćin zatim mora podnositelju zahtjeva priznati pravo na obavljanje iste ili usporedive djelatnosti. Tim se postupkom pojednostavnjuje mobilnost iskusnih stručnjaka uz osiguravanje kvalitete usluge i javne zaštite.

Unatoč prednostima, taj drugi sustav priznavanja rijetko se primjenjuje. Obično je brži u odnosu na opći sustav i postupci priznavanja traju od manje od mjesec dana do tri mjeseca nakon ispunjavanja zahtjeva. Osim toga, prednost je tog sustava upućivanje na provjerljivo radno iskustvo, a ne formalno osposobljavanje, i osim toga uključuje relativno malo dokumenata. Međutim, njegova je primjena i dalje neujednačena i samo ga manji broj država članica redovito upotrebljava, a velika skupina izvješćuje da ga uopće ne upotrebljava ili da to čini u vrlo ograničenoj mjeri³⁶. Razlog za to nije jasan i zahtijeva daljnju analizu, među ostalim i zbog ograničenog broja odgovora u anketi o toj temi. Na primjer, različiti dionici u istoj državi članici različito doživljavaju prilagođenost sustava korisnicima i njegovu primjenjivost. Iako mnoga nadležna tijela i nacionalni stručnjaci smatraju da je postojeći sustav praktičan i da je ocjena radnog iskustva relativno jednostavna, posebno ako je potkrijepljena potvrdama matične države članice, mnogi drugi smatraju da su postupak i temeljni popisi djelatnosti zastarjeli³⁷. Ti nacionalni stručnjaci smatraju da su popisi djelatnosti

³⁵ U razdoblju 2020. – 2024. taj je udio iznosio 7,4 %.

³⁶ U razdoblju od 2020. do 2024. na pet država članica EU-a koje su donijele najviše odluka o priznavanju na temelju radnog iskustva (FR, RO, PL, PT i DE) odnosilo se više od 72 % svih odluka u kontekstu tog sustava. Deset država članica izvjestilo je da je na temelju radnog iskustva donijelo 20 ili manje odluka o priznavanju.

³⁷ Na primjer, 55 % nadležnih tijela i 50 % nacionalnih stručnjaka smatra da je Prilog IV. prilagođen trenutačnim potrebama stručnjaka. Više podataka o tome kako dionici ocjenjuju funkcioniranje Priloga IV. dostupno je u odjeljku 3.1. radnog dokumenta službi Komisije.

u Prilogu IV. i povezana nomenklatura nejasni, s preklapajućim ili nepreciznim definicijama koje otežavaju utvrđivanje profesija koje ispunjavaju uvjete. Nadalje, birokratske prepreke, nedostatak digitalnih procesa i nedosljedne prakse dokumentiranja u državama članicama ponekad otežavaju podnošenje zahtjeva.

3.2.3. Automatsko priznavanje na temelju minimalnih uvjeta osposobljavanja

Priznavanje stručnih kvalifikacija na temelju minimalnih uvjeta osposobljavanja najjednostavniji je sustav priznavanja jer nadležno tijelo mora samo provjeriti vjerodostojnost dokumenta. Taj je sustav uređen u glavi III. poglavlju III. Direktive i obično se naziva „automatskim” sustavom priznavanja. Primjenjuje se na profesije kao što su liječnici, medicinske sestre za opću zdravstvenu njegu, doktori dentalne medicine, veterinari, primalje, farmaceuti i arhitekti (takozvane sektorske profesije).

Usklađenim minimalnim uvjetima osposobljavanja za sektorske profesije osigurava se dosljedna osnova za obrazovanje i osposobljavanje u cijelom EU-u. Ti uvjeti održavaju povjerenje među državama članicama, ograničavaju razlike u obrazovnim standardima, jamče određenu provjerljivu razinu stručnosti te doprinose sigurnosti pacijenata i primatelja usluga. Direktivom se utvrđuju posebni minimalni uvjeti osposobljavanja po profesiji, pri čemu se određeni uvjeti mogu prilagoditi delegiranim aktima kako bi i dalje bili usklađeni sa znanstvenim i tehničkim napretkom. Njome se poštuje autonomija nacionalnih sustava obrazovanja i osposobljavanja te se državama članicama omogućuje da prema svojim potrebama premaše te minimalne uvjete.

Dionici općenito ocjenjuju funkcioniranje sustava priznavanja na temelju minimalnih uvjeta osposobljavanja boljim od drugih sustava priznavanja. S obzirom na općenito niske naknade za podnošenje zahtjeva, poštovanje postupovnih rokova i izvedive zahtjeve u pogledu dokumentacije, taj sustav priznavanja olakšava profesionalnu mobilnost na djelotvoran i troškovno učinkovit način. Zbog toga se dionici općenito slažu da je „automatski” sustav priznavanja koji se temelji na minimalnim uvjetima osposobljavanja bolje rješenje od općeg sustava priznavanja čija djelotvornost i učinkovitost ovise o razini usklađenosti propisa u državama članicama. Više ga se cijeni od priznavanja na temelju radnog iskustva, čiju primjenu neka tijela smatraju manje jednostavnom zbog prethodno navedenih razloga³⁸.

S obzirom na njegove prednosti, postoji jasan interes za proširenje „automatskog” priznavanja na dodatne profesije. Proširenje automatskog priznavanja na profesije koje trenutačno nisu obuhvaćene pojednostavnilo bi i ubrzalo postupak priznavanja, što bi olakšalo priznavanje stručnih kvalifikacija i potaknulo profesionalnu mobilnost unutar EU-a. To se može učiniti na razne načine. Osim proširenja popisa profesija za koje su minimalni uvjeti osposobljavanja usklađeni zakonodavnim izmjenama, postoji i mogućnost uvođenja zajedničkih okvira osposobljavanja ili zajedničkih testova osposobljenosti, koji se mogu donijeti delegiranim aktima.

---

³⁸ Za više pojedinosti o iskustvu nadležnih tijela sa sustavom automatskog priznavanja i njegovoj ocjeni vidjeti poglavlje 4. radnog dokumenta službi Komisije.

Zajednički okviri osposobljavanja najfleksibilnija su opcija. Cilj im je omogućiti većem broju stručnjaka mobilnost u EU-u proširenjem automatskog priznavanja na temelju zajedničkog skupa znanja, vještina i kompetencija za obavljanje određene regulirane profesije. Zajednički okviri osposobljavanja nemaju u potpunosti usklađene zahtjeve u pogledu osposobljavanja te omogućuju državama članicama da zadrže osposobljavanje usklađeno s tim okvirom i druga osposobljavanja koja vode do reguliranih profesija. U skladu s Direktivom, zajednički okvir osposobljavanja može se uspostaviti za profesije sa znatnom razinom mobilnosti ili potencijalom za povećanje prekograničnog kretanja i za koje postoji dovoljna usklađenost u području regulacije profesija te obrazovanja i osposobljavanja u minimalnom broju država članica. Konkretno, najmanje trećina država članica EU-a mora regulirati profesiju i najmanje ih isto toliko mora imati zajednički skup znanja, vještina i kompetencija na kojima bi se temeljio potencijalni zajednički okvir osposobljavanja. Okvir mora biti usklađen i s postojećim zakonodavstvom EU-a i nacionalnim zakonodavstvom te dokazati da proporcionalno služi javnom interesu. Automatsko priznavanje i zajednički skup zahtjeva osposobljavanja u okviru određenog zajedničkog okvira osposobljavanja primjenjivali bi se samo na nacionalne kvalifikacije koje su u skladu s njegovim zahtjevima i među državama članicama koje sudjeluju u takvom okviru. Iako zajednički okviri osposobljavanja olakšavaju postupke priznavanja i privukli su interes strukovnih organizacija koje teže vidljivosti na razini EU-a, dosad nije uspostavljen zajednički okvir osposobljavanja jer predmetne profesije nisu u potpunosti ispunjavale zahtjeve propisane Direktivom, kako je prethodno objašnjeno. To je često posljedica različitih nacionalnih zahtjeva u pogledu obrazovanja i osposobljavanja za pristup predmetnim profesionalnim djelatnostima. Zajednički test osposobljenosti uspostavljen je 2019. za profesiju učitelja skijanja.

Trenutačno se radi na uspostavi zajedničkog okvira osposobljavanja za fizioterapeute. Komisija je 2022. i 2023. raspravljala o zajedničkim okvirima osposobljavanja sa skupinom koordinatora za priznavanje stručnih kvalifikacija te su profesije fizioterapeuta i inženjera građevinarstva utvrđene kao potencijalne kandidatkinje za zajednički okvir osposobljavanja. Podskupina za zajedničke okvire osposobljavanja osnovana je u ožujku 2024. kao dio Komisijine stručne skupine koordinatora za priznavanje stručnih kvalifikacija. Podskupina se trenutačno sastoji od predstavnika država članica i stručnjaka za fizioterapiju koje su imenovale države članice, a njezin je rad usmjeren isključivo na izvedivost uspostave zajedničkog okvira osposobljavanja za profesiju fizioterapeuta. Konkretno, stručna podskupina pomogla je Komisiji u mapiranju obrazovanja, osposobljavanja i reguliranja profesije u državama članicama. Na temelju preliminarnih rezultata rada podskupine Komisija dovršava mapiranje na kojem namjerava temeljiti delegirani akt za zajednički okvir osposobljavanja za fizioterapeute u sklopu Inicijative za prenosivost vještina.

Nadalje, Komisija u suradnji s državama članicama radi na utvrđivanju dodatnih profesija za koje bi se u budućnosti mogli razviti zajednički okviri osposobljavanja. Istodobno se razmatra kako dodatno pojednostavniti i strukturirati postupak odabira, određivanja prioriteta i ocjene odgovarajućih profesija za zajednički okvir osposobljavanja u srednjoročnom razdoblju. Ti naponi zahtijevaju blisku suradnju s državama članicama, strukovnim organizacijama i drugim dionicima.

Osim proširenja automatskog priznavanja na više profesija, postoji prostor za pojednostavnjenje samog postupka automatskog priznavanja na temelju minimalnih uvjeta osposobljavanja. U načelu, postupak provjere odgovaraju li dokazi o stručnim kvalifikacijama koje je podnio podnositelj zahtjeva prihvatljivim dokazima iz Priloga V. Direktivi trebao bi biti jednostavan i brz. Međutim, u praksi nadležna tijela ponekad ulažu mnogo vremena i truda u analizu dokumenata koje su dostavili podnositelji zahtjeva. Dokazi pokazuju da se vrijeme potrebno za donošenje odluke razlikuje u državama članicama ili čak institucijama unutar jedne države članice.

Čini se da je glavni problem provjera vjerodostojnosti isprava. To često uključuje kontakte između relevantnih tijela. Iako taj proces podupire Informacijski sustav unutarnjeg tržišta³⁹, dostupnost resursa, administrativne strukture i postupci te vrijeme odgovora nadležnih tijela utječu na tijek i brzinu dovršetka te provjere. Paradoksalno je da nadležna tijela tehnološki napredak ponekad smatraju dodatnim rizikom, umjesto prilikom za pojednostavnjenje i poboljšanje postupaka (npr. moglo bi biti lakše krivotvoriti dokumente primjenom najnovije tehnologije).

Potpuna automatizacija sustava priznavanja koji se temelji na minimalnim uvjetima osposobljavanja zahtijevala bi primjenu novih tehnologija i tehnologija u nastajanju, kao što su veliki jezični modeli, kako bi se administrativne zadaće svele na najmanju moguću mjeru. Time bi se, prema potrebi, mogla osloboditi sredstva za bitne zadaće povezane s postupkom priznavanja. Takva rješenja mogla bi uključivati digitalne vjerodajnice i digitalne postupke usklađene sa širim inicijativama Komisije u području digitalne politike (vidjeti odjeljak 5. u nastavku). Međutim, to bi zahtijevalo izdavanje digitalnih potvrda čiji se odnosi podaci mogu jednostavno provjeriti i/ili alternativne postupovne korake kojima matične države članice provjeravaju i potvrđuju dokumente i podatke kao početni korak za priznavanje (kao u postupku izdavanja europske strukovne iskaznice).

Iako Direktiva već uključuje moguću upotrebu digitalnih alata, postojeće odredbe mogle bi se dodatno prilagoditi kako bi se u cijelosti iskoristio potencijal digitalizacije. Izmjenom pravnog okvira iz 2013. uveden je određeni stupanj fleksibilnosti uključivanjem alata poput europske strukovne iskaznice i češćom upotrebom Informacijskog sustava unutarnjeg tržišta. Te su odredbe pokazale da se Direktivom digitalni alati mogu uspješno integrirati u postupke priznavanja. Elektronički postupci i platforme za suradnju pojednostavnili su administrativni postupak i dodana su vrijednost za integraciju tehnoloških dostignuća u operative mehanizme Direktive⁴⁰. Prelazak na digitalne postupke ipak nije jednak u svim državama članicama. Bez obzira na postojeće mogućnosti elektroničkog podnošenja dokumenata, nadležna tijela u mnogim slučajevima i dalje zahtijevaju od mobilnih radnika i stručnjaka da dostave papirnate primjerke radi provjere potpisa ili zbog drugih

---

³⁹ Informacijski sustav unutarnjeg tržišta sigurna je višejezična internetska baza podataka za lakšu razmjenu informacija među javnim tijelima uključenima u praktičnu provedbu prava EU-a.

⁴⁰ Jedna od najočitijih prednosti postupka izdavanja europske strukovne iskaznice njezino je kratko vrijeme obrade. Anкета nadležnih tijela pokazuje da je više od 60 % država članica dovršilo postupke priznavanja u manje od mjesec dana, dok izvješćivanje traje od mjesec dana do dva mjeseca. Nijedna država članica nije prijavila trajanje dulje od dva mjeseca.

sigurnosnih pitanja. Budući da su se digitalne tehnologije znatno razvile, postoji očigledna prilika za bolje iskorištavanje potpuno elektroničkih i interoperabilnih postupaka priznavanja koji su brži, dosljedniji i sigurniji te pristupačniji građanima i nadležnim tijelima.

4. Uzajamno povjerenje i administrativna suradnja ključni su za funkcioniranje regulatornog okvira

Uzajamno povjerenje među upravnim tijelima država članica ključno je za pravilno funkcioniranje regulatornog okvira uspostavljenog Direktivom. Održavanje visoke razine povjerenja zahtijeva transparentna, dosljedna i razmjerna pravila kojima se uređuju reguliranje i priznavanje stručnih kvalifikacija u državama članicama. Presudne su i pravodobne obavijesti država članica kojima se osigurava transparentnost te lakši nadzor i provedba pravila (4.1.), kao i učinkovita primjena mehanizma upozoravanja uspostavljenog za razmjenu ključnih informacija o stručnjacima koji mogu predstavljati rizik (4.2.). Naposljetku, održavanje povjerenja u regulatorni okvir zahtijeva redovita ažuriranja kako bi odražavao najnovija znanstvena i tehnička dostignuća (4.3.).

4.1. Obavijesti

Direktiva o priznavanju stručnih kvalifikacija sadržava niz zahtjeva za države članice u vezi sa slanjem obavijesti radi osiguravanja transparentnosti i učinkovite koordinacije postupka priznavanja. Na primjer, države članice moraju u bazi podataka reguliranih profesija obavijestiti Komisiju o svim profesijama kojima reguliraju pristup, kao i o kvalifikacijskim zahtjevima i nadležnim tijelima odgovornima za upis. U skladu s Direktivom, države članice moraju obavijestiti Komisiju i o donesenim zakonima i drugim propisima koji utječu na nacionalne dokaze o kvalifikacijama koji, u skladu s Direktivom, podliježu automatskom priznavanju na temelju usklađenih minimalnih uvjeta osposobljavanja na razini EU-a. Stoga bi trebalo obavijestiti i o uvođenju svakog novog osposobljavanja zbog kojeg se izdaju nacionalni dokazi o kvalifikacijama iz Priloga V. Direktivi te o svim promjenama dokaza o kvalifikacijama/popratnom osposobljavanju/tijelima za dodjelu kvalifikacija koji su već uključeni u Prilog V. Direktivi. Takve se obavijesti mora slati putem Informacijskog sustava unutarnjeg tržišta. Komisija zatim ažurira Prilog V. delegiranim aktima. Države članice moraju izvijestiti Komisiju i o broju pojedinačnih odluka o priznavanju donesenih na nacionalnoj razini, čime se osigurava transparentnost mobilnosti stručnjaka među državama članicama i stopa priznavanja po profesiji i po zemlji. Zahvaljujući tim obvezama obavješćivanja Direktivom se osiguravaju transparentnost, nadzor i suradnja te posljedična dosljednost, ažuriranost i pouzdanost informacija o kvalifikacijama i propisima kojima se reguliraju profesije u cijelom EU-u.

Iako je 90 % ispitanih nadležnih tijela ocijenilo da je sustav obavješćivanja u okviru informacijskog sustava unutarnjeg tržišta učinkovit, neka tijela smatraju da je složen i vremenski zahtjevan. Ankete provedene za potrebe ovog izvješća sugeriraju visoku razinu stručnosti nadležnih tijela u pogledu postupka

obavješćivanja⁴¹. U pravilu ga prepoznaju kao važan alat za transparentnost, suradnju i regulatornu dosljednost u cijelom EU-u. Međutim, nekoliko tijela taj postupak opisuje kao suviše birokratiziran i dugotrajan, posebno kad česta ažuriranja ili složene nacionalne reforme zahtijevaju slanje više obavijesti. Neka izražavaju zabrinutost zbog ograničenih smjernica i različitih tumačenja o tome koje se informacije moraju dostaviti, što može dovesti do nedosljednosti među zemljama. Druga ističu tehničke poteškoće s postupkom elektroničkog podnošenja i potrebom za boljom koordinacijom između ministarstava i stručnih tijela države članice.

4.2. Mehanizam upozoravanja

Direktivom se od 2016. predviđa mehanizam upozoravanja o stručnjacima kojima su nacionalna tijela ili sudovi ograničili ili zabranili obavljanje profesionalnih djelatnosti na državnom području države članice. Njegova je glavna svrha omogućiti brzu komunikaciju među nadležnim tijelima ako je pravo stručnjaka na obavljanje djelatnosti ograničeno ili privremeno ili trajno ukinuto zbog stegovnih ili kaznenih sankcija, posebno u sektorima koji izravno utječu na javnu sigurnost, kao što su zdravstvena skrb ili obrazovanje maloljetnika. Države članice moraju slati upozorenja i ako su stručnjaci u postupku priznavanja kvalifikacija upotrijebili krivotvorene diplome. **S obzirom na podjelu nadležnosti između EU-a i država članica, potonje imaju ključnu ulogu u provedbi i radu sustava mehanizma upozoravanja na nacionalnoj razini.** Direktivom se od država članica zahtijeva razmjena informacija o svim odlukama donesenima kako bi se nekom pojedincu ograničilo ili zabranilo, čak i privremeno, obavljanje profesionalne djelatnosti. Međutim, države članice i dalje su nadležne za utvrđivanje razloga za takvu odluku. Posljedično se razlozi u različitim područjima mogu znatno razlikovati od jedne države članice do druge. Stoga su i dalje odgovorne za provedbu mehanizma upozoravanja na nacionalnoj razini te za daljnje postupanje u vezi s primljenim upozorenjima. Njihova nadležna tijela moraju utvrditi relevantne slučajeve i izdati upozorenja putem Informacijskog sustava unutarnjeg tržišta u utvrđenim rokovima (obično tri dana). Države članice odgovorne su i za to da upozorenja budu točna, pravodobna i ograničena na ono što je zaista nužno u skladu s pravilima o zaštiti podataka. Nakon primitka upozorenja nadležna tijela u državama članicama primateljicama dužna su preispitati informacije, procijeniti njihovu relevantnost za svoje područje nadležnosti i poduzeti odgovarajuće mjere u skladu s nacionalnim pravom. Iako Komisija upravlja informatičkim alatom (Informacijski sustav unutarnjeg tržišta), ne preuzima ulogu pošiljatelja, primatelja ili voditelja obrade pri razmjeni informacija. Ona prati cjelokupno funkcioniranje sustava, omogućuje dosljednu primjenu u svim državama članicama i daje tehničke i postupovne smjernice putem okvira Informacijskog sustava unutarnjeg tržišta.

Mehanizam upozoravanja ne bi se trebao promatrati odvojeno. Ne zamjenjuje nacionalne registre koje će države članice možda morati voditi radi praćenja stručnjaka kojima je izrečena suspenzija, zabrana ili ograničenje obavljanja

---

⁴¹ Više od 90 % ispitanika potvrđuje da zna kako slati obavijesti putem Informacijskog sustava unutarnjeg tržišta, a jednaki postotak ispitanika smatra da je sustav obavješćivanja učinkovit. Više informacija o stajalištima dionika o podnošenju i provjeri obavijesti navedeno je u odjeljku 4.4. radnog dokumenta službi Komisije.

profesionalnih djelatnosti; dopunjuje druge odredbe Direktive kojima nacionalna tijela štite interese potrošača i pacijenata na način da utvrde nepostojanje privremenog ili konačnog oduzimanja prava na obavljanje profesije ili osuđujućih presuda.

Bez obzira na to, znatna razlika u broju poslanih upozorenja među državama članicama zahtijeva pornije razmatranje. Naravno da su te razlike u određenoj mjeri povezane s veličinom države članice i brojem registriranih stručnjaka. No čini se da su i drugi čimbenici barem jednako važni, uključujući razlike u administrativnim praksama i pravnim okvirima (npr. postojanju i primjeni suspenzivnih mjera i razlozima za takvu odluku) te dostupnost resursa za praćenje i provedbu propisa o profesijama. Trend sve većeg broja upozorenja iz administrativnih razloga⁴² ukazuje na potrebu za daljnjim usklađivanjem i poboljšanjima provedbe mehanizma upozoravanja u cilju dosljednosti i učinkovitosti u cijelom EU-u.

Komisija poduzima mjere za rješavanje problema koja su države članice istaknule u vezi s provedbom mehanizma upozoravanja. Prije 2020. pokrenuto je nekoliko postupaka zbog povrede prava povezanih s uspostavom pravnih okvira koji se odnose na mehanizam upozoravanja u državama članicama. Zbog toga su države članice uvele potrebne mjere radi usklađivanja s Direktivom. Komisija je uvela i mogućnost da nadležna tijela pošiljatelji razlikuju upozorenja potaknuta „bitnim razlozima koji se odnose na obavljanje profesije” i „drugim razlozima”. Upozorenje „iz drugih razloga” uključuje, na primjer, slučajeve u kojima je stručnjaku oduzeto pravo na obavljanje profesije zbog nepridržavanja administrativnih zahtjeva. Iako su dionici cijenili tu mjeru, neki su zatražili dodatno pojašnjenje, što je naglašeno preporukom o tom pitanju u revizijskom izvješću Europskog revizorskog suda za 2024. Kao odgovor na to Komisija priprema smjernice i osposobljavanje za nadležna tijela kako bi se pojasnila kategorizacija upozorenja i riješila druga konkretna pitanja država članica o upozorenjima.

4.3. Ažuriranja sustava automatskog priznavanja na temelju minimalnih uvjeta osposobljavanja

Ažuriranje minimalnih uvjeta osposobljavanja iz Direktive za profesije koje ispunjavaju uvjete za automatsko priznavanje ključno je za održavanje dinamičnog i učinkovitog sustava priznavanja stručnih kvalifikacija u EU-u. Komisija je od 2013. ovlaštena za ažuriranje tih zahtjeva delegiranim aktima kako bi kvalifikacije koje podliježu automatskom priznavanju ostale usklađene s općepriznatim znanstvenim i tehničkim dostignućima u cijelom EU-u. Taj je postupak ključan za održavanje uzajamnog povjerenja među državama članicama i zaštitu javnog zdravlja, sigurnosti pacijenata i kvalitete usluga, a njime se omogućuje i da automatsko priznavanje i dalje odražava trenutačnu situaciju u struci umjesto zastarjelih standarda.

U postupku ažuriranja minimalnih uvjeta osposobljavanja uzima se u obzir način na koji se znanstvena i tehnička dostignuća ugrađuju u pravne okvire i kurikulume u cijelom EU-u. Direktiva poštuje autonomiju nacionalnih sustava obrazovanja i osposobljavanja te raznolikost pristupa osposobljavanju u različitim

---

⁴² Vidjeti poglavlje 8.1. priloženog radnog dokumenta službi Komisije.

dijelovima EU-a. Trebala bi odražavati promjene u zakonodavstvu država članica, a ne ih prisiljavati na usklađenost. To se postiže utvrđivanjem minimalnih uvjeta osposobljavanja potrebnih za prekogranično automatsko priznavanje, pri čemu države članice mogu postrožiti ili proširiti te uvjete u svrhu obrazovanja i osposobljavanja na državnom području u skladu s potrebama i obrazovnim kontekstima pojedine države članice. Postupak ažuriranja uključuje tehničke i znanstvene procjene, koje se često temelje na studijama, stručnim savjetovanjima i doprinosima dionika poput strukovnih udruženja, obrazovnih ustanova i stručnjaka iz država članica, a provodi ih skupina koordinatora za priznavanje stručnih kvalifikacija.

Rasprave o ažuriranju minimalnih zahtjeva osposobljavanja često su složene i tehničke prirode. Treba uspostaviti stalnu ravnotežu između olakšavanja mobilnosti kroz ostvarivi zajednički standard i brige o tome da minimalni uvjeti osposobljavanja u Direktivi odražavaju trenutačne općepriznate prakse i tehnološki razvoj u državama članicama. I znanstveni se napredak mora uravnotežiti s pravnom stabilnošću, bez čestih ili disruptivnih promjena koje kompliciraju provedbu.

Dosad su doneseni delegirani akti za ažuriranje minimalnih uvjeta osposobljavanja na temelju znanstvenog i tehničkog napretka za profesije medicinske sestre za opću zdravstvenu njegu, doktora dentalne medicine, farmaceuta i veterinaru. Komisija je naručila i studiju o profesiji primalja. Na temelju Komisijine procjene zaključaka te studije mogu se ažurirati i minimalni uvjeti osposobljavanja primalja.

Redovito ažuriranje popisa dokaza o stručnim kvalifikacijama na koje se primjenjuje automatsko priznavanje na temelju minimalnih uvjeta osposobljavanja ključno je i za očuvanje uzajamnog povjerenja u sustav. Takva se ažuriranja provode i delegiranim aktima, pri čemu se popis mijenja na temelju obavijesti koju države članice šalju u Informatički sustav unutarnjeg tržišta. Naime, na temelju Direktive države članice moraju obavijestiti Komisiju o svim promjenama nacionalnih pravnih, upravnih i izvršnih odredaba koje utječu na dokaze o kvalifikacijama koje podliježu automatskom priznavanju, a njihova pravodobna suradnja ključna je za učinkovito funkcioniranje sustava.

Razlikuju se mišljenja o potrebi za produljenjem delegirane ovlasti Komisije za ažuriranje minimalnih uvjeta osposobljavanja u skladu s Direktivom. Neki dionici smatraju da bi postojeću mogućnost ažuriranja Direktive delegiranim aktima trebalo proširiti na više elemenata sustava automatskog priznavanja kako bi se mogao još bolje prilagoditi promjenjivim okolnostima. Radni dokument službi Komisije uz ovo izvješće pruža više uvida u tu temu. U njemu se navode primjeri glavnih elemenata (npr. trajanje osnovnog medicinskog osposobljavanja) i tehničkih elemenata (npr. generički nazivi medicinskih specijalizacija) koji nisu obuhvaćeni delegiranim ovlastima Komisije. Odgovarajući na pitanje o mogućem proširenju delegiranih ovlasti Komisije, dionici preporučuju da se delegiranim aktima uvedu samo tehnička ažuriranja i da se pritom očuva stabilnost temeljnog sadržaja. Većina ispitanika

usprotivila se primjeni delegiranih ovlasti za izmjenu bitnih elemenata (kao što je minimalno trajanje osnovnog medicinskog osposobljavanja) delegiranim aktima⁴³.

Zasebno je pitanje može li se automatizirati trenutni postupak koji se temelji na delegiranim aktima. Automatizacija dijela postupka ažuriranja minimalnih uvjeta osposobljavanja nije bez rizika. U načelu bi se pravni okvir mogao izmijeniti tako da nadležna tijela u državama članicama mogu automatski dodavati ili mijenjati nove dokaze o kvalifikacijama koji podliježu automatskom priznavanju, nazive ustanova koje izdaju takve dokaze, referentne datume itd., bez potrebe za obradom obavijesti putem Informacijskog sustava unutarnjeg tržišta, savjetovanjima s drugim državama članicama i pripremom delegiranih odluka Komisije. Takav hipotetski postupak bio bi brži, ali postojeći sustav uklanja brojne rizike i pogreške. Iako trenutni način ažuriranja minimalnih uvjeta osposobljavanja zahtijeva znatne resurse, uvedene provjere i kontrole te angažman svih država članica općenito imaju pozitivan učinak na uzajamno povjerenje i oslanjanje na sustav automatskog priznavanja. Stoga bi se trebalo usredotočiti na poboljšanje učinkovitosti postojećih unutarnjih postupaka umjesto na njihovu potpunu zamjenu.

5. Digitalizacija

U nalazima u ovom izvješću ističe se nekoliko postupovnih poteškoća koje utječu na učinkovitost i jednostavnost priznavanja stručnih kvalifikacija. Ti se nalazi temelje na povratnim informacijama dionika u kojima pojedinci, stručnjaci, poduzeća i centri za pomoć dosljedno izvješćuju o dugotrajnim složenim postupcima, zahtjevima u papirnatom obliku u nekim državama članicama i velikim razlikama u postupcima podnošenja zahtjeva putem interneta.

Uvođenje europske strukovne iskaznice predstavljalo je korak prema digitalizaciji zbog uspostave elektroničkog postupka za podnošenje zahtjeva na razini EU-a⁴⁴. Ključna je prednost tog postupka za podnositelje zahtjeva pojednostavnjen, brži⁴⁵ i transparentniji elektronički postupak priznavanja njihovih stručnih kvalifikacija u drugoj državi članici EU-a. Rezultati savjetovanja provedenog u kontekstu ovog izvješća pokazuju da nadležna tijela pozdravljaju činjenicu da se provedbom ovog postupka smanjuje administracija te poboljšavaju transparentnost i cjelokupno korisničko iskustvo, posebno za podnositelje zahtjeva koji opetovano prelaze iz jedne zemlje u drugu. Njime se jača i administrativna suradnja putem Informacijskog sustava unutarnjeg tržišta, čime se potiče učinkovitija komunikacija među nadležnim tijelima pri provjeri kvalifikacija ili profesionalnog statusa.

---

⁴³ Dionici koji se zalažu za ažuriranje minimalnih uvjeta osposobljavanja delegiranim aktima kao argumente ističu fleksibilnost i pravodobnost, dok skeptičniji ispitanici naglašavaju potrebu za stabilnošću standarda i nadzorom koji provode države članice. Više informacija o stajalištima dionika o primjeni delegiranih akata za ažuriranje minimalnih uvjeta osposobljavanja navedeno je u odjeljku 4.3. radnog dokumenta službi Komisije.

⁴⁴ Europska strukovna iskaznica prvotno je uvedena 2016. za pet reguliranih profesija s mogućnošću budućeg proširenja na više profesija.

⁴⁵ Za obje profesije s europskom strukovnom iskaznicom ispitane u radnom dokumentu službi većina država članica izvijestila je da je postupak dovršen u roku kraćem od mjesec dana (vidjeti odjeljak 6.1.).

Međutim, europska strukovna iskaznica ima ograničenja, koja bi se mogla prevladati suvremenim digitalnim tehnologijama. Neka nadležna tijela navode da europska strukovna iskaznica može biti složena i nepraktična, s često dugotrajnim postupovnim koracima u usporedbi sa standardnim sustavom priznavanja koji se temelji na općem sustavu ili minimalnim uvjetima osposobljavanja. Tehnička pitanja i pitanja interoperabilnosti (povezana s nejednakim razinama digitalizacije u državama članicama) također otežavaju neometano funkcioniranje. Dodatni je nedostatak loša informiranost stručnjaka i nadležnih tijela, što dovodi do ograničene upotrebe unatoč njezinim potencijalnim koristima. Budući da se postupkom ne automatiziraju i ne pojednostavnjuju postupci potvrđivanja vjerodostojnosti ili razvrstavanja dokumenata, to je i dalje jedna od dugotrajnijih zadaća koje mnoga nadležna tijela obavljaju ručno.

Informacijski sustav unutarnjeg tržišta, pokrenut 2008., ima ključnu ulogu u funkcioniranju Direktive. Olakšava internetsku razmjenu informacija i obavijesti između nadležnih tijela i Komisije. Kao podržavajuća platforma, sam po sebi ne jamči pravodobne odgovore jer se i dalje oslanja na administrativni doprinos nacionalnih nadležnih tijela. Postupci koji se provode u sustavu pojednostavnjeni su i usklađeni u cijelom EU-u. Omogućuju podnošenje digitalnih dokumenata, ali ne i automatizirane postupke provjere, koji su vjerojatno već dostupni u nekoliko zemalja na temelju nedavnih tehničkih dostignuća. Iako su mnoge države članice istodobno počele nuditi alternativne nacionalne kanale za digitalno podnošenje, povratne informacije pokazuju da su postupci i dalje neujednačeni, a nekoliko država članica i dalje se oslanja na papirne dokumente i birokratske postupke.

Oslanjajući se na iskustva s europskom strukovnom iskaznicom i Informacijskim sustavom unutarnjeg tržišta, ujedinjeniji digitalni pristup mogao bi ojačati zaštitne mjere i uzajamno povjerenje na kojima se temelji Direktiva i istodobno poboljšati učinkovitost, transparentnost i korisničko iskustvo. Dionici su naglasili da postojećem pravnom okviru, iako je dovoljno fleksibilan za postupna poboljšanja, nedostaje jasnoće i ambicije za potpuno iskorištavanje potencijala digitalizacije i pojednostavnjenja, a nekoliko ih je istaknulo potrebu za većim priznavanjem digitalnih vjerodajnica, boljom interoperabilnošću među sustavima, centraliziranom elektroničkom platformom i bržom obradom. Iz perspektive podnositelja zahtjeva, u potpunosti elektronički interoperabilni postupci digitalnog priznavanja mogli bi pojednostavniti i ubrzati postupke priznavanja te povećati njihovu predvidljivost. Za nadležna bi se tijela digitalizacijom mogla povećati učinkovitost, dosljednost i pouzdanost podataka. Takvim bi se alatima očuvala odgovornost nadležnih tijela za donošenje konačnih odluka te povećala točnost i učinkovitost. Međutim, učinkovita digitalizacija ovisila bi o dostupnosti sveobuhvatnih i ažuriranih informacija o reguliranim profesijama i nadležnim tijelima, što znači da se moraju riješiti pitanja dosljednosti informacija opisana u točki 3.1.

6. Zaključci

Pravni okvir kojim se uređuje priznavanje stručnih kvalifikacija u EU-u općenito dobro funkcionira. Pruža jasnu pravnu osnovu za mobilnost, posebno u visokoreguliranim i mobilnim sektorima kao što su zdravstvo, inženjerstvo, arhitektura i obrazovanje. Direktiva je utvrđivanjem zajedničkih pravila smanjila nesigurnost za

stručnjake koji žele raditi u drugoj državi članici, a tijelima države članice domaćina ponudila strukturirani postupak priznavanja, što je potvrdila većina dionika. U razdoblju od 2020. do 2024. doneseno je oko 185 000 odluka u svrhu osnivanja poslovnog nastana. Taj broj pozitivnih odluka, od kojih se više od 140 000 odnosi na ključne sektore kao što su zdravstvena zaštita i obrazovanje, pokazuje koliko Direktiva doprinosi profesionalnoj mobilnosti na jedinstvenom tržištu.

Održavanje povjerenja u sustav vrlo je važno. Stroga provedba, kontinuirano ažuriranje u skladu s najnovijim znanstvenim spoznajama i razvojem u području osposobljavanja, redovito osposobljavanje, smjernice, razmjena iskustava i kvalitetna administrativna suradnja presudni su za održavanje tog povjerenja. To je zajednička odgovornost Komisije i nadležnih tijela u državama članicama. Održavanje povjerenja u sustav uvelike ovisi i o učinkovitoj upotrebi mehanizma upozoravanja za razmjenu ključnih informacija o stručnjacima koji mogu predstavljati rizik za sigurnost pacijenata i maloljetnika.

Pokazalo se da je Direktiva fleksibilna i prilagodljiva novim znanstvenim dostignućima i razvoju u području osposobljavanja u državama članicama. Ovlasti ugrađene u regulatorni okvir omogućile su ažuriranje minimalnih uvjeta osposobljavanja i popisa naziva profesija bez potrebe za potpunim revizijama zakonodavstva. Širom primjenom tih ovlasti mogla bi se ubrzati ažuriranja. Međutim, to bi trebalo uskladiti s poticanjem daljnjeg pojednostavnjenja, zakonodavnog nadzora i angažmana dionika radi očuvanja legitimiteta i prihvaćanja.

Čak i uz postojeći pravni okvir, i dalje postoje prepreke profesionalnoj mobilnosti na jedinstvenom tržištu. Neke od njih posljedica su razlika u nacionalnim regulatornim okvirima i ne mogu se riješiti samo regulatornim mjerama na razini EU-a. Međutim, pod određenim uvjetima proširenje automatskog priznavanja na dodatne profesije na temelju zajedničkih okvira osposobljavanja moglo bi biti održiv put naprijed. Trenutačno se radi na tome. Osim toga, i dalje ima prostora za povećanje dosljednosti i pouzdanosti informacija koje se pružaju podnositeljima zahtjeva te za pojednostavnjenje i racionalizaciju postupaka priznavanja ciljanim intervencijama. Iskustvo stručnjaka pokazuje da priznavanje i dalje može biti složeno i oduzimati mnogo vremena zbog dugotrajnih postupaka, neujednačene digitalizacije i opterećujućih zahtjeva u pogledu dokumentacije.

Prihvaćanje potencijala digitalizacije moglo bi ubrzati i pojednostavniti postupke priznavanja. Primjenom digitalnih alata mogu se pojednostavniti postupci i smanjiti administrativno opterećenje, a podnositelji zahtjeva i nadležna tijela mogli bi se u svemu lakše snaći. Potpuno elektronički i interoperabilni postupci, uključujući upotrebu sigurnih i strojno čitljivih digitalnih vjerodajnica, podnositeljima zahtjeva i nadležnim tijelima mogli bi omogućiti trenutačnu provjeru kvalifikacija i znatno skratiti vrijeme obrade u okviru različitih sustava priznavanja. Takvom modernizacijom, pojednostavnjenjem i poboljšanom provedbom riješio bi se problem trenutačne neučinkovitosti i stvorio temelj za integriraniji i prilagodljiviji sustav priznavanja stručnih kvalifikacija u EU-u. To je neophodno za napredak mobilnih stručnjaka i korištenje prednosti jedinstvenog tržišta, pristup poduzeća potrebnim talentima, širenje inovacija i povećanje produktivnosti.

